

روزهای تاریخی:

چهار روز

و چهار شخصیت برجسته!

مردان حق و فضیلت، هیچگاه تحت تأثیر زمان و مکان، محیط و عصر واقع نشده و جز از علم و ایمان و تقوی رنگی بخود نمیگیرند.

از زمان استفاده میکنند، اما اینگونه که آنرا ظرف جد و جهد در انجام وظائف و تکمیل روح انسانی خود قرار میدهند، با محیط زندگی سروکار دارند، اما اینسان که آنرا میدان فعالیت و مسابقه در فضائل و کمالات بشری خویش مقرر میدارند.

آری! مردان بزرگ و باشخصیت، متأثر از زمان و مکان نمیشوند بلکه اثرها و نشانهای از کمال و فضیلت خود در آنها باقی گذاشته و آمد و رفت ایشان مسیر تاریخ و زندگی جامعه ها را تغییر داده و روز و ولادت و مرگشان از روزهای تاریخی بشمار میرود.

علاوه بر دو روز بزرگ عید قربان و عید غدیر که در این نشریه مقالاتی بمناسبت آنها درج شده است، در این فترت دو ماهه نشریه (از نیمه شوال تا نیمه ذیحجه) با چهار روز بزرگ دیگر نیز مواجه شده و گذشتیم که میبایست از آنها هم درس عبرت و حکمتی گرفته باشیم.

۱- روز ۲۵ شوال، که بنا بر مشهور روز وفات امام صادق علیه السلام میباشد که در سال ۱۴۸ هجری در مدینه طیبه واقع شده است.

رئیس مذهب تشیع و امام ششم شیعیان جعفر بن محمد الصادق

علیهما السلام ، عمری را در بیان حقایق و نشر معارف اسلامی و ارشاد و هدایت مردمان بسر برده و در این راه تحمل رنجها و مصائب بسیاری نموده و در پایان بدستور منصور خلیفه عباسی بوسیله حاکم مدینه مسموم گردیده و در حدود هفتاد سالگی بدرود حیات گفته و در قبرستان بقیع در جوار پدر و دو جد بزرگوارش (امام مجتبی و امام سجاد علیهما السلام) بخاک سپرده شد .

وفات امام صادق علیه السلام بر شیعیان بخصوص اصحاب ارجمند و شاگردان مکتب علم و حکمت او خیلی گران آمده و از خاموش شدن این چراغ علم و هدایت بسیار متأسف و ناراحت شدند و در مصیبت او خاکها بر سر بیخته و آبها از دیده فروریخته و مرثیه هاسرودند .

۲- روز ۱۹ ماه ذیقعده که در چنین روزی از سال ۱۴۸ هجری، ولادت باسعادت امام هشتم شیعیان حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام واقع شده است مادر این امام، بانوی محترمه ای بنام (نجمه) از اهالی نوبه افریقا بوده که او را از جهت عقل و دین و ادب ، از بهترین زنان زمان خودش شمرده اند .

امام ششم علیه السلام ، بسیار اظهار علاقه نسبت باین بزرگوار نموده و آرزوی درك زمان و ملاقات او را مینمود ولی متأسفانه باین مقصود نائل نگردیده و نور وجود این مولود مسعود ۱۶ روز پس از غروب آفتاب وجود او طالع شد .

۳- روز آخر ماه ذیقعده ، که مصارف باروز شهادت امام نهم ، حضرت محمد بن علی علیهما السلام میباشد که در سال ۲۲۰ هجری در بغداد روی داده است .

مرگ این امام معصوم مظلوم در سن بیست و پنج سالگی و عنقوان جوانی در اثر زهر معتصم عباسی ، خودسند زنده دیگری برای حقانیت مذهب تشیع و مکتب اهل بیت علیهما السلام میباشد که پیوسته پیشوایان و بزرگان این آئین پاک خدائی، مورد هجوم و تجاوز دنیا پرستان و جاه طلبان بوده و جان و مقام و هستی ایشان بخطر افتاده است .

۴- روز هفتم ماه ذیحجه ، که در مثل این روز از سال ۱۱۴ هجری وفات امام همام ، باقر العلوم محمد بن علی علیهما السلام پنجمین پیشوای شیعه ، در مدینه طیبه اتفاق افتاده است .

این مجسمه علم و فضیلت نیز چون پدران عالیقدرش مورد ظلم و ستم دودمان ناپاک بنی امیه واقع شده که آن بدمنشان برای بر خورداری از شهوات و لذات چند روزه زندگی دنیا و راندن توسن سلطنت و فرمانفرمائی ، لکه های ننگ بسیار و صفحه های تاریک و سیاهی در تاریخ نورانی اسلام باقی گذاشته و از هیچگونه جنایت و آزار درباره خاندان پیغمبر ﷺ و یاران و دوستان و پیروان ایشان خودداری نکردند .

زندگی نورانی هر يك از ائمه معصومین علیهم السلام ، پر است از فضائل و معارف و کمالات و کرامات که امید است بتوانیم در این نشریه ، در فرصتهای مناسب ، قسمتی از آنها را منتشر ساخته و درسهای از اخلاق و فضیلت مکتب الهی آنانرا بعرض خوانندگان برسانیم .

اینک درسی از مکتب تربیت رئیس مذهب ، امام صادق علیه السلام را که مقارن با وفات حضرتش نمودار گردیده است بمناسبت این فرصت یاد آور میشویم :

۱ - ارزش ایمان !

بعضی از یاران و دوستان امام صادق علیه السلام در مرض موتش بر او وارد شده و او را یافت (که از شدت بیماری و تأثیر زهر در بدن مبارکش) لاغرو خشکیده شده و گوئی جز سر برای او چیزی نمانده است، از مشاهده این منظره ناگوار بگریه درآمده. امام علیه السلام فرمود: بر چه میگریی؟ گفت: آیا نگریم با اینکه حضرتت را بدین حال می بینم؟ امام علیه السلام گفت: نه! گریه مکن، برای اینکه شخص با ایمان (در هر حال که باشد) در معرض خیر است. اگر همه اعضای او قطعه قطعه شود برای او خیر است (و زیانی با او نمی رساند) و اگر ما بین مشرق و مغرب راهم در ملک خود در آورد باز برای او خیر است.

کلامی بواسطه فضیل بن یساریکی از اصحاب آن حضرت نیز به همین مضمون با قدری تفاوت از او نقل شده که احتمال دارد همین روایت باشد. در خبری دیگر همین مضمون را بیان فرموده و در پایان این آیه شریفه را تلاوت نموده: فوقاه الله سیئات ماکروا.. (۱) و سپس گفت: قسم بخداوند که (فرعونیان) بر او مسلط شده و او را کشتند و مقصود از این نگهداری خداوند در آیه شریفه که خبر داده این است که: خداوند او را نگهداشت از اینکه دین او را بربایند.

از این گفتار امام علیه السلام و بسیاری از آیات شریفه قرآن و احادیث و

(۱) سوره مؤمن - آیه ۴۵. در ضمن داستان حزقیل (مؤمن آل فرعون) که در مقام یاری حضرت موسی (ع) برآمده و با فرعونیان احتجاج و مجادله مینمود و بالاخره با فرعون او را گرفتار نموده و کشتند ولی او از دین خود دست برنداشت.

روایات دیگر که از پیشوایان دین رسیده ، ارزش ایمان و موقعیت این نیروی بزرگ روحی فهمیده میشود ، و حقا همینگونه که آنحضرت یاد آور شده است هر گاه کسی بجهاز ایمان مجهز و از این نیروی عجیب برخوردار گردید ، در برابر همه سختیها و ناگواریهای زندگی استقامت نموده و در راه رسیدن به هدف و کمال مطلوب ، رنجها و فشارهای حوادث چون بیماریها و فاقهها و آسیبها را تحمل نموده و آزارها و شکنجهها و ستمهای دشمنان را بجان خریدار شده و از میدان بیرون نمیرود .

دروزهای خوشی و آسایش و تندرستی و گشایش نیز ، دنبال هوا - پرستی و شهوترانی نرفته و از حریم پاک تقوی و عفت و راستی و درستی خارج نشده و طغیان و سرکشی نمی نماید .

بدیهی است چنین شخصی پیوسته صراط مستقیم انسانیت را پیموده و راه راست و درست زندگی آدمی را طی کرده و در نتیجه بوصول شاهد مقصود یعنی رستگاری همیشگی نائل خواهد شد .

۲- موقعیت نماز!

ابو بصیر (۱) گوید: پس از وفات امام صادق علیه السلام نزد ام حمیده همسر محترمه آنحضرت رفتم تا او را در مرگ امام تسلیت گویم . پس او گریست و من نیز بگریه او گریستم . سپس گفت : ای ابابصیر! اگر حضرتش را در وقت مرگ میدیدی ، حالت عجیبی رادیده بودی ، چشمان خود را باز نموده و گفت : هر که رامیان من و او خویشاوندی است فراهم آورید . پس ما کسی را از بستگان او باقی نگذاشتیم مگر اینکه حاضرش کردیم .

(۱) یکی از خواص اصحاب و شاگردان امام ششم است که در سهای فضیلت بسیاری از او فرا گرفته و برای دیگران ضبط کرده است .

پس آن بزرگوار نظری بآنها افکنده و سپس فرمود : بدرستی که شفاعت ما نمیرسد بکسی که نماز را سبک شمارد .

نماز که رمز خدا پرستی ، و بهترین وسیله برای روی آوردن بندگان بسوی پروردگار و صفادادن دل و جان خود میباشد ، در تمام ادیان الهی و بر نامه های آسمانی دارای اهمیت بوده و همه پیغمبران حق بصورت های مختلف بآن دعوت نموده اند .

از این بیان امام صادق علیه السلام در حالت احتضار و بآن کیفیت که موجب شگفت کسان او شده بود پایه اهمیت این فریضه دینی و وظیفه ایمانی که از ارکان سازمان عملی اسلام و بلکه ستون بنیان دینی مسلمانان بشمار میرود ، بدست آمده و ارزش آن معلوم میشود . زیرا اگر عبادتی از آن شریفتر ، و وظیفه ای با اهمیت تر میشد امام علیه السلام در آن ساعت و آن فرصت نسبت بآن سفارش مینمود .

و اینکه امام علیه السلام کسان و نزدیکان خود را اختصاص باین سفارش داده ، شاید برای این بوده که : اولاً - نظر بدستور خداوند حکیم در قرآن کریم داشته که پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله را مخاطب ساخته و فرماید : **وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا** . : کسان خود را امر بنماز کن و روی این کار پافشاری نما (۱) و ثانیاً - خواسته است ، آنها را که شاید در اثر نزدیکی و وابستگی بخاندان پیغمبر صلی الله علیه و آله می پنداشتند بشفاعت بیشتری نائل میشوند ، امیدشان را قطع نموده و بفهماند که میزان قرب بخداوند ورستگاری در پیشگاه اوفقط ایمان و عمل است و حسب و نسب بکار نیاید

تاد دیگران مغرور نشده و حساب کار خود را بنمایند .

قرآن کریم و پیشوایان دین با گفتار و کردار خود ، نماز را خیلی اهمیت داده ، و در باره آن سخنان پرمغز و ارجمندی گفته اند و دانشمندان نیز در پیرامون آن و اسرار و فوائدش مقالات بسیاری گفته و نوشته اند و امیدواریم که ما هم بتوانیم در این نشریه ، تا اندازه ای این عبادت بزرگ و عمل ملکوتی را شناسانده و پرده از جمال آن برداشته و برادران ایمانی و جوانان اسلامی را بسوی آن خواننده و نسبت بآن علاقه مند سازیم .

کتابخانه مدرسه لیلیه قم

۳ - پیوند و نیکی با خویشان

چون وفات امام صادق (ع) نزدیک شد ، درباره کسان خود و صیائی نموده و از جمله دستور داد که برای یکی از عموزاد گانش بنام حسن ابن علی افضس (۱) هفتاد دینار (اشر فی طلا) بفرستند .

ساله ، یکی از کسان او گفت : آیا چنین عطائی را بمردی میکنی که با حربه بتو حمله نموده و قصد کشتن تو را داشت ؟ حضرتش گفت : وای بر تو ! آیا میخواهی من از کسانی نباشم که خداوند آنانرا ستوده و درباره آنها فرموده : **وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يوصل وَيَخْشُونَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سَوَاءَ الْحِسَابِ . . .** و آنچنان کسانی که (نیکی و) پیوستگی میکنند با آنانکه خداوند امر بپیوند با آنان نموده (چون خویشان و پدر و مادر و پیغمبر و امام (ع) و از پروردگار خود

(۱) حسرت بن علی بن علی بن الحسن علیه السلام معروف با افضس عموزاده

آنحضرت است و افضس کسی را گویند که دارای پنی پهن باشد

ترسیده و از بدی (وسختی) حساب هراس دارند . . . (۱) .

آری ای سالمه ، بدرستی که خداوند بهشت را آفریده و بوی آنرا نیکو و پاکیزه قرار داده که از دوهزار سال راه استشمام میشود ، مع الوصف بوی آنرا نمیابد ستمگر بپدر و مادر و قطع کننده پیوند خویشاوندی ! .

کتابخانه مدرسه لیجیه قم

اسلام که اساس دعوت خود را بر ارتباط و اتصال بایکدیگر و تشکیل امت و اخوة قرار داده این اصل را در بسیاری از وظائف و آداب زندگی گنجانده و بطور مستقیم و غیر مستقیم پیوسته پیروان خود را بسوی یگانگی و پیوستگی خوانده است .

با آنچه موجب نزدیکی و دوستی میشود امر نموده و آنچه را که باعث دوری و پراکندگی و گسیختگی و دشمنی میشود نهی نموده است ، از جمله درباره پیوند با خویشان و نیکی با پدر و مادر سفارشات بسیاری نموده که از این آیه قرآن و این بیان امام علی (علیه السلام) تا اندازه ای اهمیت آن بدست آمده و موقعیت آن معلوم میشود .

و ضمناً از اینگونه نکات تاریخی ، بپایه فضیلت و حق پرستی آن پیشوایان دین و مذهب پی برده و میفهمیم که چگونه در مقام ایمان و عمل بوظائف و فرائض خود استقامت داشته و تا آخرین نفس از ارشاد و هدایت پیروان خود باز نمیایستادند .

(۱) سوره رعد آیه ۲۱ - این آیه با چند آیه از قبل و بعد آن بهم مربوط

و درباره صلح رحم و وفای به عهد و قطع رحم و عهد شکنی بسیار قابل توجه است